

БҮГҮ КҮШТҮ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРНИ КҮҮСЕДИРИНЧЕ

Би-Хемний ажил-ишчилери, бүгү совет улус-биле бир дөмөй, СЭКП-ниң үндэзилекчи, делегейде бири социалисттик курунениң тургузукчу, делегей пролетариатының баштыңчызы В. И. Ленинниң төртүтүнгениден бээр 100 чыл болур онго алдар болдурган бедиктен социалисттик хүлээлгелерни чедишкениниң күүседир дээш соруктуг амылдап турар.

Недзэниң ажил-ишчилери мал кыштаглаашкынынга хол-башман улуг бергелер турган-даа болза, ону боттарының шу-дургу куш-ажылы-биле чай-ладып, алган хүлээлгелерге ээ болур дээш кызы ажил-даанының түннелинде район мал ажылының продукциязын курунуге садарының чартын чыл планын ээти — 132,6, сутту—124,5, дүктү—144,5 хуу күүсеткен. Районда мал-

дың баш санын өстүрериниң планы күүсеттинген. Ол чо-рук курунуге ээ садарының даалгазын боттандырылган таарымчалыг байдалды тургу-зан.

Моон алгаш иөөрге сутту, ээти, дүктү бүдүрериниң болгаш садарының талазы-биле алдынган хүлээлгелерни күүседириниң долу аргалары районда бар болуп турар. Район июль айның 1-де куру-неге сүт садарының чыл хү-лээлгезин 53 хуузуун күүсет-кен. Борта саанчыларының үлүг-хуузу улуг. Чижээ, Ленин ордениниң «Кызыл тараачын» колхозтун Туран сүт-бараан фермасы (эргелекчизи эш Д. Доронин) алды айларда бир инекке онааштыр 1058 кг сүт-ту сагган, эртен чылдың ол үезинден саалда элээн бедик болган. Районнуң ажил-агый-ларында 28 саанчы чар-тык чыл дургузунда кичи бу-рузу бир инекке онааштыр 1000-1300 кг чедир сутту сагганнар. Саанчыларның му-руну одуруунда А. Матина, А. Захарова, Э. Баир, Г. Кара-кыс, М. Кочнева чоруп турар. Олар колхоз болгаш совхоз бу-дурелеринге хей чылдарда амылдап, боттарының дуржу-газын ескелерге дамчыдып бе-рип иелген хоочун мурунчы-лап болур.

Районнуң хойжулары юби-лейиг чылдың социалисттик хүлээлгезин күүседиринге ба-за-ла улуг салышкынын кириген. «Век» совхозтуң хой-жулары 100 баш хойга онааш-тыр 96 хураганын дорукту-руп өстүргөн. Ол ажил-агый-ның № 4 хойжу бригадасы (бригадир Оорнак Дартан) чүс баш төрүүр хойдан 101 хураганын алган. Районда 15 хойжулар чүс баш төрүүр хой-дан 100 ажыг хураганнарын алганнар, оларга Аякпан Тан-чат-оол, Борис Дарма, Монгуш Эртин, Маады Самбу, Күжүгет Сендажи болгаш ескелер-даа хамзаарыр.

Улуг, үлөтүр болгаш садыг органициллары чамдык амылдарыны кылган. № 62 кө-жүп чорур механистаттын-ган колонна чартык чылдың программанын чедишкениниң күүсеткен, совхозтарда бол-гаш Туран хоорайда 17 кур-талга бажыңнарын амылдап кириген. Ында коммунисттик куш-ажылдың эш Глазкова удурутурган тулуг бригадасы ай бурузунуң даалгазын ажы-ырт боттандырып келген. Чазык-чылар турер Лазарев, Рыка-лов, Туре, шукатурмулар эштер Сукина, Тилош олар бедик нөргүзүлгелерни чедип алган.

Социалисттик хүлээлгениң күүселдеинде чамдык кыл-дыгын амылдар-биле черге-лештир, чедир кылдымзаан чүүлдер хей. Чоонта чаа пар-

дар чоруктар чамдын магазин-нерде бар деп пленум демдег-лээн.

Районда икитизи-биле кө-дээ тулуг ионуг оюмун чоруп турар, эң ылангыя «Хадың» колхоз (дарты эш Ершөв, партия органицилзының се-ретары эш Мол) планда кириген тулугларының чагы-зын-даа ажыгалга кирибээн. Ол ышмаш «Нызыл тараачын» колхозта 1967 чылда тулуп эгелээн хойжулар бажыңнары ам-даа доозулбаан.

Партия райкомунуң плену-мунуң соонда бүгү ажил-агый-хура-лыга түс бүрүзүнде алган хүлээлгелериниң күүселдеин чугаалажып көргөш, чедир кылдымзаан чүүлдерин кылы-ры-биле хемчеглерни боттан-дырып эгелээн.

Районнуң партия организа-циязының амгы үеде сорулга-зы болза, мал чеминиң белет-келин дүргөдери, дүжүт ажаадалганын хымачалыг белет-келери, ону челишкениниң черулары болур. Ол ышмаш ажил-ишчилериниң ортузун-га политмассалыг амыл-да калбартып, социалисттик ча-рышты дээштиг организа-тап чорудар. Ыччангаш ленинчи юбилейге алдар кылдыр алган хүлээлгелерни күүседиринче амылчы чоннарын күжүн мөөнөзери партия, совет ор-ганының чугула сорулгазы болур.

Н. ОПСИ,
СЭКП Би-Хем райкомунуң секретары.

СОНГУКЧУЛАРЫНЫҢ ЧАГЫГЛАРЫ

1969 чылдың мартта амылчы чоннар депутаттарының чер-чер Советтериниң сонгулазы болган. Ону эртеринге бистиң республикамыстың амылчы чоннары, баа-ла бүгү совет улус-дег, политиктиг болгаш ажил-ишчилер улуг көдүрүшкүн-нүг киришкен.

Сонгулда муруну чарымын хей кижилег хуралдары бо-луп, депутаттарга кандидаттар-биле сонгукчулар ужуражып турда, амылчы чоннар чагы, саналдарын берип, күзөлдериң чугаалаан. Сонгукчуларын ол бүгү чагыларын инитижилиг чыгаш, күүседип кылар хемчеглерин амылчы чоннар депу-таттарының Советтериниң сессияларында бадылаан.

Колхоз, совхозтарын ажил-агыйга, культурага хамзаарыш-кан ажил-чорудалгазын чул-бур уагырларын шит-пирилээр, чер-черин улетир, салыг, транспорт ажил-дарын, амырал-чурталга хандырылганын ескилер болгаш оон-даа өскө күзөлдөр ол чагыларда илгерилеттинген.

Чагылар—боттарының сонгуп алган төлөөн — депу-татамын амылчы чоннарын бергеш, күүседир кылар сонгук-чуларын инити хуралында бадылаан саналдары ол. Оларын саналдары бүгү чоңуң эрге-ажыктарын барымаалаан.

Сонгукчуларын чагылар депутаттар биле амылчы чо-нар депутаттарының Советтериниң ажил-чорудалгазын үн-дэни болур. Ычангаш сонгукчуларын чагыларын күүсе-дирин контролдар амылчы боттандырып талазы-биле депу-тат бүтүзүниң ажил-чорудалгазы оон чүгө сессиялар, ок-таамал комиссиялар амылчы кириш-биле кызылгартып-тынмас ужурагуч. Чагыларын күүседир чүтү-даа мурун ол Совет, депутат бурузунуң органицилларын, илгерил-тиден, сорук кириер эгелешкенин болурун хамзаар-жыр.

Боттарының сонгулда уагыктарына органицил амыл-чы чорудуп тургаш, чагыларын күүседир хей-хей чүүлдерин депутаттар боттары баа кылып ышдаар. Каз-Хемниң район болгаш кааза Советтериниң күүсөөмнөр сонгукчуларын чагыларын күүседир талазы-биле боттук амылчы чоруткан. Район Советтериниң органицил баштайгы сессиясына сонгук-чуларын 41 чагылаан күүседир кылар бадылаан. Ук чагыларын хей кезин школа, медицина болгаш культу-ра-чымышкы чараларын четкенин калбартырып, ха-рылаа, салыг, амырал хандырылганын амылчы ажилдерин-ге, суурлар чагай-агыйга хамзаарышкан.

Районда Советтер болгаш депутаттар сонгукчуларын кааза ажил-агыйга хамзаарышкан чагыларын күүсетипшан, кааза ажил-агый продукциязын бүдүреринге улуг чедиш-кенини чедип алган.

Районнуң ажил-ишчилери В. И. Ленинниң төртүтүнген хүнүн бээр 100 чыл болурун адал болдурган хүлээлге-лерин боттандырышкан, баштайгы чартык чылдын тулуг планын чедишкенини күүсеткен: хей-хей чуртталга бажы-нарын, оон иштинде кааза ишчилер чурттаар 8 бажыны тургаш, ажыгалга кириген.

Район Советиниң күүсөөмү сонгукчуларын чагыларын барымаалаан, районнуң амылдар хандырылган колхоз-дарының амылчы ескилер дугайында айттырны болууну ху-ра-лында чугаалаан, чогуур пиитирин үкүргөн. Оон соон-да чоңуң амырал хандырылганын элээн экижээн. Ам Са-рыг-Сеп суурда амырал хандырылганын бажынының тулуу дооступ турар.

Сонгукчуларын чагыларын күүседир талазы-биле Илчи-на, Сарыг-Сеп болгаш Бүрүн-Асыс кааза Советтер элээн ажилдары чорудуп турар. Ол Советтерин чурттакчылыг черлеринде кулукчу оруктарын екижиктен, көдүрүлгелерин туткан, чаада ушунтерин, ыштарын тарып олурткан. Сарыг-Сеп суурун Пүшкүн, Найрал кулукчуларын сайлаан.

Депутаттарын хей нуруузу боттарының сонгулда округ-тарына амылчы мергезилиг организа-тап турар. Бу дугай-ын Сарыг-Сеп кааза Советин депутат Е. Г. Шестопало-ванын амылчы дуржулганын херечилеп турар. Сонгукчу-лар анда сууду септедир деп чагы берген. Депутат ол куук-чу сонгукчуларын күзү-биле септедир, чуртталга бажыңнарын чанынга мынар тарымын болгаш полиса-лниктер кылырын организа-тап.

Район Советиниң депутаттары В. В. Сарапулов биле Е. Е. Копенев боттарының сонгукчуларын чагыларын күүсе-диринге эки түннелерин баа чедип ап турар. «Бүрүтүр» совхозтун удурутукчулары сессиянын иштинирин болгаш сон-гукчуларын чагыларын күүсетипшан, малчынарын бажы-нарын газ одалгазы-биле бүрүн хандырган. Бүрүн-Асыс суурда халык боттары чар ажитынган, а Бельей суурда ка-дыкчылар-санаторий школазынга дөрт класс кичээлдэр өрөөдүр немей тулуп турар.

1969 чылдың баштайгы чартымын дургузунда 41 чагы-тын ону күүсеттинген. Ол чутула херекке Каз-Хем районнуң Советтери болгаш депутаттары улуг ролдуг болган.

Шагаан-Арыгын хоорай Совети болгаш оон депутаттары сонгукчуларын чагыларын боттандырыныча улуг күнээ-гейин салып турар. Хүлээп алдынган чагыларын хей кезин баштайгы чартык чылда күүсеттинген. Оруктарын, Улетир, Устүү-Эрик кулукчуларын септеп, Чехов, Мапаренко, Хову кулукчуларын чаа оруктарын кылган. Кулукта бажыны-ның экиннин аксын нементалган. Чаага хемин кечер кө-вүргүн туткан. Хоорайнын барын талазында эл-чөм ма-галинниң тулуу дооступ турар. Хоорай транспортуңун арга-жылга графичи чурумчутулан.

Сонгукчуларын чагыларын күүседиринче Тандын ра-йон Советиниң күүсөөмү болгаш кааза Советтер баа улуг кичээлгейин салып турар. Халык-Асыс суурда холунак ба-раалар магазин ажитынган, «Элгес» совхозтун төп су-рунун кулукчуларын шүтүп дескалетиңер, Бай-Халтын, Кулукта парлыг чагай-агыйга болгаш чарышкенин-деп, Чал-Кежиг суурда ийи кватиралар 3 чуртталга бажы-ның «Элгес» совхозтун амылчыларына тулуп берген бол-гаш оон-да өскө.

Амылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай, Би-Хем болгаш Эрин район Советтериниң күүсөөмү комитеттери ча-гыларын күүседир талазы-биле практиктик хемчеглерин ап турар.

Ындыг болза-даа сонгукчуларын чагыларын күүседирин Чөөн-Хемчик, Барыш-Хемчик, Монгуш-Тайга районокомнар болгаш ол районнарын чер-чер Советтери багы организа-тап турар. Ол Советтерини депутаттары, доктаамал комис-сиялары болгаш күүсөөмү комитеттери сонгукчуларын чагы-ларын күүсөөмүн амылчы чоннарын булуг мобилиза-тайып турар. Чагыларын үкүл болгаш күүсөөмүн контрол-дары ында багы тургустулан. Чагыларын күүсөөмүн дугайын Советтер сонгукчуларга чогуур ойуңда дыштайып турар.

Сонгукчуларын чагыларын күүседир хемчеглерин чам-дык Советтер болгаш чок галевиле, ол амылчы чоңу, бу-дуртул черлериниң, колхоз, совхозтарын херенгизин болгаш күзүп четпес кириштир турар.

Чагыларын шүтү күүсөөмүн хамзаарышканын — Советтерин баштап турар бүдүрүлгө, албан черлерини, ор-ганицилдарын, удурутукчуларын, килдиз эргелекчелери-ниң өткөттары күүсөөмнөр хаа чугаалажып турар.

Сонгукчуларын чагыларын күүсөөмүн ажил-херектерин бажыңнарына амылчы чоннарын киришкенин чогулгалыг хевирлерин бирээш болур. Оларын күүсөөмү — улустун амылдарын екижидеринге дуалай, чутула политиктиг улуг амыл.

Күс — инитиңиң малынга чөм белеткелерин болгаш дү-жүт ажаап алырынга эң хамзаарышкыч.

Амылчы чоннар депутаттарының Советтери болгаш олар-ны күүсөөмнөр дүжүт ажаап алырын болгаш мал чемин белеткелерин шүтү организа-тап, орта улуг салдар чедир хулээлгелер. Чер-чер Советтерини организа-тап амылчы бү-гү дүжүтү кыска хуулаа, чилир чок ажаап алырынга, курунениң тараа талазы-биле план-чагыны чогуур ойуңга күүсөөмүн тургустурунча улаанган турар ужурагуч.

Дүжүт ажаап алыр — кааза ажил-агый бүдүрүлгезиниң аажок нарын малчыны фронттуу. Анда эң илгерилег тур-журу белен эвес болгаш эргелекчү чутула херек. Чер-чер Со-веттери чагай дүжүт дээш бүтү уластуң, похолун партия органицилдары-биле калы баштаар, тараа-жыларын шу-дур-гу ажил-ишкени органицилдары болур ужурагуч.

Амылчы чоннар депутаттарының район хоорай, суур бол-гаш кааза Советтериниң күүсөөмнөр күүсөөмү кыл-дыр хүлээп алдынган чагыларын боттандырып хандыра-р, боттук хемчеглерин алыр, ол амылчы ажил-агый органи-цилдарын, доктаамал комиссияларын, депутаттарын болгаш сонгукчуларын боттары улам калба-биле кириштир, депутаттарын сонгукчулар мурунуга өткөттары организа-тыг эртерип хулээлгелер.

Сонгукчуларын чагыларын күүсөөмүн турарынын талазы-биле эки дуржулганын түннел, ону нентердери Советтерини мурунуга тургустунган баа бир чутула сорулга болур.

Чагыларын күүсөөмүн турарынын дугайында депутаттар-ны сонгукчуларга өткөттары организа-тап херек, Совет-териниң чөм-биле сырып харылганын ол быгылаар, депутат-тарын илгерилең улам бедилер.

Н. БУДУН-ООЛ,
Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң Секретары.

МУРНАКЧЫЛАР

Барыш-Хемчик районнуң комсомолчулары, амылчылар мал чеминерин белеткелер-ге илгерилег дулаалыгы турар. Районда комсомолчу-а-ны-дарынын 12 бригадалары болгаш эвенолары тургусту-ган.

«Шенгээр» совхозта Мон-гуш Эршөв-оол, Кутур Эршөв-оол, Донтак Кирбий-оол олар-ның удуруткыны механиз-маттанган эвенолары, Нико-лай Ооржактын удуруткыны хол-биле сипен белеткелер турар эвенозу эң ажи амылдар турар.

«Барыш» совхозтун Бижик-тиг-Хая салгырынын Влади-мир Маадыга баштаган бри-гадамы 85 тонна сипенин бе-леткен. Ында Алексей Чуды-дун, Владимир Маады амыл нормалын дыка ажыг күүсе-дин турар.

Каттыг-Хем... Би-Хем ра-йонда «Кызыл тараачын» кол-хозтун Билеги сүт-бараан фермасынын сазар инектериниң бир кодыны бө черде—сериниң оштуг тайга дээнде чайла-лап турар.

Боранын эртен беш шак чаа ажи чорда саанчылар че-дин келдилер. Арыг кымын-да кара сүт чогуулаа олгаш кадарчыларын хандырып каан шайын илчип четкелейн чорда-ла, моторист Петр Чол-да-оол инек сазар аппара-тында чарыска эки көргүзү-лөргө болганын бригадир биске чугаалады. Боттарына алган социалисттик хүлээлге-лерин ажыг күүсөөмүн турарлар мында хей. Хары-даа бө ко-данда амылдап турар бүдүн

Саанчылар кылдырт чуп каан инек сазар кочалдарын ак постер-биле чулуг туттулан, халаттарын кетикелкен, амылдап кириштилер.

Клеткага кирген инектер удаткан чок-ла шуузуң уну-терге чаа келген инектерин эмигилер аштааш, саалда хе-рекселериниң стаканынын кедиргилээш, саанчылар инек-тин эртенги саалда үезинде чипр чарызын улай каап бе-рип турлар. Тайгага эртенги саалда мычар эгелээн.

Саанчыларын аразында ар улус эвөөш эвес. Оларын амылдап турары урутардан тутак чок.

— Болдар инек саап эгел-дөөн, магалыг ышкыжыл—деп, ферманын бригадир эш Баир-дан чугаа эреп айттырдыс.

— Хоо, бистин кадарчыла-рыны шүтүзү, харын кадар-чыларын-даа өскө фермала амылдап турар ижилер шү-түзү инек саап билер улус.

Х. ДОИМУН.

ПАРТБӨЛҮКТҮН АЖЫЛЫ

түс-тузунда алган. Соглаан со-түн ажил-херек кырынга бот-тандырыш-биле хойжулар мал чемин бар шаа-биле белеткел ап, кажааларын мик кылдыр септеп. Кижын олардын иштин таарыштырып, чегерил-гезин чоптуг организа-тап. Казарчыларын ортузунга агитмассалыг амылчы докта-амал чорударын, солун, жури-ларын үзүткелешкенин чок ап турарын хандырган.

Партия болуунуң удурут-кучу Дамчан болгаш өскө-даа аштер хойжуларга делегей байдалынын болгаш чурт иш-тинде болушкунуң дугайында бексээлдерин чорудуп, ком-мунисттик болгаш амылчы партияларын Москвага болгаш делегей Чогул хуралынын материалдарын, СЭКП Төп Ко-митетиниң июнь Пленумунуң шиттирлерин таарыштырып, өөрелин турар. Бу бүгү чорут-кан амылдың түннелинде ба-а малчынарын алган хү-лээлгелерин күүсөөмүн дээш шуугурт, билинг амылдан келгенден көргүзүлгө багыт эвес болган. Хойжу брига-да

чүс баш төрүүр хойга онааш-тыр 89 хураганын, бир хойдан 2 кг 500 грамм дүктү кыргып ап, соглаан сөзүн ажил-иш-биле бадылаан. Хой кыргыл-дазын организа-тап чоруткан, чутгаш, серин, олтуг Ар-До-пурактын, Кичиниң тайгалга-рынга чайлаалган. Чагы олар-ны чоптуг амылдарында се-мирткел эки. Бригада күрү-неге 29 тонна ээти дугаалаан. Сагган хойуң бирээзиниң ор-тумак дензизин 48 кг болган. Ол баа-ла багыт эвес көрү-зүг. Күрүнеге 11 тонна дүк дүжаар тургаш, 12 тоннаны дугаалаан.

Бригадада болуунуң херээге берлинген, хой амылчына хей чыл амылдан дуржулгалыг малчынарын эвөөш эвес. Казар-чылар ортузунда хей хураган кытталал алыр, дүк кыргып алыр дээш калбарган соци-алисттик чарыштын тилектеши-хоочун малчы, пенсционер Чан Чоксун болган. Ол чүс баш төрүүр хойдан 103 хура-ган, бир баштан 2 кг 700 грамм дүктү кыргып алган.

Х. ТААН-ООЛ.

Сорулга күүсеттинер

Бай-Тайга районнуң «Дур-накчы» колхозунун баштаар чери болгаш мында партия ор-ганиза-циясы маалга быгыг чөм-суурун тургузар дээш ботту күштү организа-тап, масса-по-литиктиг амылды бедилген. Ажыг кыска ууру четир хөм-чээлдег чөм-суурун тургустур-дээш Шуй школазынын баш-кылар коллективиниң шал-за

леп турар башкылары беэин бүдүн эвөө кылдыр үстүп, си-ген белеткелерин дулаалыг турарлар. Ычангаш ол ажил-агыйдан мал чемин белетке-лине 120 кичи хаара тутту-ган.

Колхоз ниятизи-биле 400 тонна бөдүүн чөмөрүн белет-кээр тургаш, оон 100 ажыг бүдүрүп алган.

— Бистин магазиниң са-наашкыга кирип, хандыган-дан бөөр ийи ай ашкан, бараан-наар дээш Туранче шуугу-ла турар улус түр бис—деп, саанчыларын бирээш мөмө кады.

Эртенги саалданың судун тускай машина Кызылче өөртүп чоруктап соонда-да бистин чугаавыс элээн үргү-чүлде.

С. МААДЫ.

ЧУРУНТА: ферманың му-риачы саанчыларын бир-рээш М. Чыдаш.

Авторуң фотоу.

ЭРТЕНГИ СААЛДА

Чагыт-Хем... Би-Хем ра-йонда «Кызыл тараачын» кол-хозтун Билеги сүт-бараан фермасынын сазар инектериниң бир кодыны бө черде—сериниң оштуг тайга дээнде чайла-лап турар.

Боранын эртен беш шак чаа ажи чорда саанчылар че-дин келдилер. Арыг кымын-да кара сүт чогуулаа олгаш кадарчыларын хандырып каан шайын илчип четкелейн чорда-ла, моторист Петр Чол-да-оол инек сазар аппара-тында чарыска эки көргүзү-лөргө болганын бригадир биске чугаалады. Боттарына алган социалисттик хүлээлге-лерин ажыг күүсөөмүн турарлар мында хей. Хары-даа бө ко-данда амылдап турар бүдүн

Саанчылар кылдырт чуп каан инек сазар кочалдарын ак постер-биле чулуг туттулан, халаттарын кетикелкен, амылдап кириштилер.

Клеткага кирген инектер удаткан чок-ла шуузуң уну-терге чаа келген инектерин эмигилер аштааш, саалда хе-рекселериниң стаканынын кедиргилээш, саанчылар инек-тин эртенги саалда үезинде чипр чарызын улай каап бе-рип турлар. Тайгага эртенги саалда мычар эгелээн.

Саанчыларын аразында ар улус эвөөш эвес. Оларын амылдап турары урутардан тутак чок.

— Болдар инек саап эгел-дөөн, магалыг ышкыжыл—деп, ферманын бригадир эш Баир-дан чугаа эреп айттырдыс.

— Хоо, бистин кадарчыла-рыны шүтүзү, харын кадар-чыларын-даа өскө фермала амылдап турар ижилер шү-түзү инек саап билер улус.

МАЛ ЧЕМИНИҢ БЕЛЕТКЕЛИНЧЕ КИЧЭЭНГЕЙ САЛБАЙН ТУРАР

Бай-Тайга районнуң «Ка-ра-Хал» колхозтун малчына-ры малын чаш төдүн ка-галал алыр талазы-биле чар-тык чылда шөрү көргүзүлгө-лөргө болганнар. Казарчылар Хо-мукчу Казыска, Ажываа Хер-тек, Сагды Хертек олар чүс баш төрүүр хойга онааштыр 90-дан 93 чедир хураганна-рын өстүрүп алган болгаш дүк кыргылазын бир хойдан 1,3—1,5 кг четкен. Күжүгет Самбу төрүүр чүс өшкүлөн 81

авайын өстүргөш, өшкү бүрү-зүндө 450 грамм дүктү кыр-гып алган. Сарык кадарчымын Ойей Хертек чүс баш төрүүр сарыкка онааштыр 74 бызаа өстүрүп алган.

Чыл планынга улур ният малын өздүлгө чартык чы-лаа 95,5 хуу болган. Малдын чүзүн айлы-биле өздүлгө план-нары багыт эвес күүсеттинген. Колхозтун малынын хой ну-руузу хой болуп турар, оон өздүлгө чыл планынга улур

97 хуу болган. Казарчыларын колхозтарында бөдөлгөмүн уламчылашкан.

Колхозчу ажил-ишчилер бо чылын инитиңиң планынга 50 муң ажыг тонна сипенин, 6 муң хире тонна буузу-бүрүнү белеткээр. Ажил-агыйнын де-рискеринде сипенини үнүжү эки, амылчы угазылаалыг организа-тап болза план күү-сеттинер. Мал чеминиң белет-келинде үш бригада тургу-сан, машина-техника, бага-

жа-чөмөк, кижин күжү-биле хандырылган. Сипен келди-лең кончук оюмун чоруп турар, чамдык бригадалар ам-даа амылдап эгелэвөөн. Сипен ке-лидизин — эгелэвөөн брига-даларын удурутукчулар Соан Белек биле Күжүгет Кызыл-оол кадарчыларын мал чөм-иниң белеткелерин организа-тап, боттарынын хойжу бри-гадаларын хергелелер бе-леткел азырын дугула херек.

Х. ДОИМУН.

каа хамзаарышкан өскө айты-рыларга улаан. Ферманын сипен белеткелер

Тараа ажаал алышынынга чедир кайла хонук артынан. «Сут-Хал» совхозтун септеки механизаторлары аймаалда аялдар шупту 19 тараа, 7 селес комбайнынын септегенин август 1-де бүрүн дооскан.

ЧУРУНТА: Совхозтун мурнакчы септеки механизаторлары (солгай таразыдан) М. Комбуй-оол, О. Куртай-оол, О. Насраар-оол, О. Базуу, О. Кошкар-оол.

Д. АНАЙ-ООДУН ФОТОСУ.

ЮБИЛЕЙГЕ УТКУШТУР

ФРУНЗЕ. Республиканын Н. Г. Чернышевский атты холар номнар музейинде марксизм-ленинизм классиктеринин чогаалдарынын делегелген аяктыгынган. Бинда В. И. Ленинни чурттан чоран узинде парлаттынын уген чогаалдарын делегелген. Ол чогаалдарын арасында Ильичинин ылазгы Россияга 1906 чылда чакыт парлап ундуген «Дуамы тардым дужурени болгаш пролетариаттык соруагалары» деп ному болгаш еске-даа чогаалдары бар. К. Маркестин Россияга XIX чүе чылды соолзуредир болгаш XX чүе чылды эгезинде парлаттынын уген чогаалдарын база коргускен.

Библиотеканын помчукчулары В. И. Лениннин чогаалдарын кыргыз дилга огулдурутпанын-биле таныштыр турар. «Аныктар эилелдеринин соруагалары», «Кооперациялар дугайы», «Эвээш-даа бол, экин-ле дээр» деп чогаалдар ол.

Ленинчи лекторийлер чалап тур

БРЯНСК. Брянск областтык хоорайларында болгаш суурларында ленинчи алды чүе лекторий ачылдып турар. Бинда эртин турар кичээлдер чүдү бүрү болгаш сонуурганчыг. Брянск хоорайнын лекторийинге «В. И. Ленин — Октябрьдин Социалисттик Улут революциянын сорук кыркычын болгаш организатору» деп лекция болган. Соонда Ленинградтан чалаттырып келген, «Аврора» крейсериин эң баштайгы комиссары А. В. Бельшев биле 1912 чылдан бээр СЭКП кезежуну А. Я. Чковский сактышканын чугаалаан. Кезеж революциянын баштайгы хушеринге турсаалар хой шижиндилге коргузгалары-биле доозулган.

Брянсктин машина заводунун Култура ордузунда ачылдып турар лекторийлер сурагалыг «Брянск чурумунун дугайында тускай кичээл эртинген. Ол «чурумун» В. И. Ленин билин-биле үнелен чоран. Чурумун тыптып келгенин, Лениннин электорандын будурт беричер дзон чыгымы ачылчыннарын күсүткенни хоочун ишчилер чугаалаан.

ЛЕНИНГРАД. Славуты хоорайдан украин уруглар Ленинградче бир чагаа чуртунан. Ук чагаа «Кызыл выборгучу» заводтун музейинин база бир коргузугу болу берген. Ол коргузуг чоппу В. И. Ленинге турсаалдарын тургустунган төөгүзү-биле таныштырып турар. Ада-чуртун Улут дайымын чылдарында В. И. Лениннин шутумал бир турсаалаан чашафтеринин чалданашкындан амы-тынны артынга катгаш камгалап алган патриоттарын тып алдымы деп, 1 дугаар шлозанын ленинчи ороолунин човүлелин кези-гүннери ол чагаада дыңаткан. Турсаалаан 1925 чылда «Кызыл выборгучу» заводка шуткан болду деп олар бизжон. Ол патриоттар Славутын чакыт ажил организациаларын кыркычылери чоран Петр Сокоа биле Иосиф Илгунас олар болган. Патриоттар скульптураны Славутынн бүрүн хосталырынга чедир шыгжал келген. Скульптура ам болуун турар черин. Ада-чуртун Улут дайымын мурнундааын даг, хоорай пармында ээлеп турар.

(СЭТА-нын корр).

ДЕЛЕГЕЙ БО ХУННЕРДЕ

Улуг юбилейге холбаштыр

БЕЙРУТ (СЭТА). Ливаннын «Ан-Нид» деп депшигелгиз солуну В. И. Ленинни амыдыралынын болгаш революстуг ажил-чорудулгазынын дугайында делегелгей материяларын парлан.

«Владимир Ильич Лениннин төртүнгөн хундун бээр 100 чыл оюнун байырлаагына белеткемшаан, депшигелгиз кижик төрөгелген Ленинни практиктик революстуг ажил-чорудулгазынын гениалдыг чогаалдыкы номналын база катан көрүп, мында бай-

лак дуржугалы депшигелге, хосталга болгаш социализм дзон амыг демиселге ажил-лап турар» деп, солун бизжон. «Ан-Нид» солунун айтканы болза, «бодуну бүгү амыдыралында Ленин ылап революстуг теорияга болгаш пролетаржы интернационализмин принциптеринге үндөзүш депшигелгиз коммунисттик болгаш ажилчын шимчешкенин чакыг эвин быжыгалаар дзон демиселгиз чоран». Амыг үе-чаада бо шимчешкенин күштүгүн

болгаш сырны каттышканын чакышканчак херечил болза, коммунисттик болгаш ажилчын партия аарын Москвага Човүлел хуралы болган.

Ливаннын оол өске депшигелгиз «Ан-Ахбар» созуун Коммунисттик интернационалды Москвага III конгресси-ге В. И. Ленинни кылагын «РКП-нин тактиказынын дугайында иштелгенин» бүрүн тектиштин ленинчи юбилейге турсаал болдурган тускай булуңуна парлаан.

Демиселди үргүлчүлээр

АЛЖИР. (СЭТА). Африка патриоттарын национал-хосталгалы демиселди кычылдаа тургаш бол базарын оралаштышаан, муруну-африка расистер Африка национал конгрестин отрядтарына удур «аштап аргалаар талазы-биле кемчелер» дээр чүвени чорудуп турар.

Африка национал конгрестин төлөөчкүлери ол дугайы Парламенттин хосталга агентиленин корреспондентинге чугаалаан.

Сөөлгү үеде муруну-африка расистер «саманда» болгаш «себаа» дээр ийн кемчелерин чорудуп, шериг кезекте-

рин, артиллерияны, вертолеттарын болгаш амыг үенин еске-даа чепектерин ажиллап турар.

«Ындыг болза-даа партизаннары узуткар, бистик узугу-вусту сандардыр, чоңуң ортузунга бузуревес чорукту шептеридер деп муруну Африканын расистеринин бүгү оралашкынына буу-уурашкынга таваржыр. Африка национал конгрестин патриоттары чепектик демиселди чорударын үргүлчүлээр, ону күш-тедиреринге бүрүн шиптир-лиг» деп, Африка национал конгрестин төлөөчкүлери меделгел.

Партизаннарнын чедишкени

КАИР. (СЭТА). Парнальге эжелеткен араб демиселдерде узуралашкын шимчешкенин кемчелери узам калбарын турар. Ол дугайын июль айда партизаннарын дайымы чорудулгаларын меделери тодаргай херечилеп турар.

Палестинанын каттышкан командиралынын меделгелген баулар алдыга, араб партизаннар ай дургузунда израиль эжелет шеригерге узур дайымы кемчелери 352 улаа чоруткан. Оң түнөсөнде яам-буру хевриин 256 израиль автомашинаны узуткан, 111 хайларал пунктуң болгаш танкылы черин, 86 артиллерия тургузун чок кылган, 23 конуртуну сандан ундуген, демир-орукту буаа теккен, боо-чепек болгаш ок-кечек шыгжаан 7 екалды, шеригин 17 өске-даа дериншкенин, сут-содурга 15 станцияны болгаш электри дамчыдыгы тургуннарын үргөзгөн. 3 улуг инженер дериншкенин буаа теккен.

Юль айда дайымы кемчелер чорут турда партизаннар 34 кижин олурутун, 11 кижини балыгдалып когаран деп, меделгелде меделгел.

Барыын Бенгалияда ажил соксадышкыны

ДЕЛИ. (СЭТА). Барыын Бенгалия штаттын 64 джуг фабриказынын ийн чок муң хире ажилчын ажил төлөвирин билирин негешшаан, ажил соксадышкыны чарлаан.

Барыын Бенгалия джугтук кол будуртуктуу болгаш оң ажилдан кыдышкын продуктуларын кол хандыркымы болуп турар. Джугт Индия-

нын дашкаар үндүрер кол чүлү болуп турары билдингир болган. Профвеледеринин индий национал конгрестин, профвеледеринин каттышкан конгрест болгаш «Хинд Маздур сабах» дээр профвеледи каттышкыны-биле кыды профвеледеринин индий конгрест ажил соксадышкынын организастаан.

Улуг хөреңгитеннин чаглаа-биле

Обшпаларын ангил пала-тазынын кезигүнери парламентадан алып шалымынга немелде аканын кийин ап турары? Улетүр болгаш садгы компаниялары, страхование нитилелери, юридикти коргоолар, чарал бюрократия-биле оларын харылаазы парламентада ажил-чорудулгазына салдарын калдыг хире-череги-биле чедирип турары?

Ындыг язымыг айтырлар сөөлгү үеде ангил хой-нигитин кичээлгеин соксаал чокка хандымын турар апарган. Обшпалар палаатазынын ажилынга соууругалдык бедөзүн чылдааган болза, Греппида амыг өзү-чурмуң дугайында таарымчалыг бодалды Англияга тургузган материалдарын пропагандалаар сорууга-биле грек шериг хунтазынын тургузуг, ачыландырып турары «Морис Фрейер» дээр фирманын шалымын болуун ап турар дугайын парламент кезигүнери лейборист Гордон Бейджер ажил-биле миянган болган.

Бейджер бодуну чагаа күзөл-соруу-биле эвес, а сойгалачын ээзон материалдарын «Санди таймс» солугуна парламентада албанды балдааларын чылдааганда ону сөөлгү ужурга таварышкан. Ол материалдарын күстүп келгени болуп лейбористтерин, бодуну-биле чугаалаарга, Англиянын улуг хөреңгитеннерин эрге-ажыктарын парламентада мидиты-биле

кайгалап, саң-хөөнүң идеягел харылааары-биле хол-башкан «айбышларын» ангил парламентада бар болуп турарынын айтырымын кичээлгеин база катан хандыткан.

«Дейл телеграф» солунун меделзин баулар алдыга, обшпалар палаатазынын консервативтик кезигүнеринин болгаш лейбористтерин чүлгө шоолуг эвес кезин парламентадан алып шалымынга бүрүн идеягел. Парламенттин оол өске кезигүнери—700 кижик улетүр болгаш садгы компанияларын директорлары болуп, аажок хой хөреңгитен шыгжамарыг бооп турар. Оон ангиде парламентадин хой кезигүнери «парламент ком-сулативларын» азы язы-бүрү фирмаларын «эксперттер» болуп, улуг хөреңгитеннерин ажаалда-тежээлде турар. Чогум-на харын Гордон Бейджер «Морис Фрейер» компанияда мидит ролду күсүдөп турар.

Обшпалар палаатазынга улуг хөреңгитеннерин эрге-ажыктарына хамаарышкан хойлу төлөвлелерин чугаалаажып көрүргө болгаш балдыларынга мидит язымыг «айыл-ишчи харылааары» кайы хире улуг салдарын чедирип турар дугайында айттырыны чырдыларын чаллаарын ангил парлага оралдажып турар. Харын оң орунга парламентадан алып шалымын айттырыны хайышкыныг чырдып турар. Солуннарын бодалы-биле алыр-

га, ол шалым амыдыралга иле-де чепес. Ындыг болза-даа парламентадан алып шалымын беш чылдык мурунда тургуннарын барык ийн катан өстүргөн.

Англиянын хөреңгитенер органы «Файнэшил таймс» солунун бизжон-биле алырга, эң таарымчалыг шиптирлешкени болза, «соууругалдык чамалык бөлүктөргө» коргусын ачы-дуаа дзон ачыл шалымын парламента кезигүнеринин кестүл-биле алырын эрешгей өзү-биле күзөл көрү болуп. Ындыг базым ангил «демократиянын» депшигелгизин дузалаар чиг-анинг чок. Калды-даа таварылгада Англиянын кайы-бар буржуаз партиянын парламентада кымын эрге-ажыктарын төлөдөп турарынга чигинишкенин соңукчуларга турбас ийик.

Ю. УСТИМЕНКО, СЭТА-нын корреспонденти.

Лондон.

Израиль эжелекчилерге удур улустун демиселин чалымы соосавайн турар. Палестин партизаннарын отрядтары, эжелекчилерин тылынга дидим кемчелерин боттандырып, дайзынын дидит күжүп болгаш техниканын узуткп турар.

ЧУРУНТА: палестин партизан. МТИ—СЭТА-нын фотоу.

Революстуг тур чазактын хуралы

ХАНОЙ. (СЭТА). Парламенттин хосталга агентиленин диниатканы-биле алырга, июль 22-де Муруну Вьетнам Республиканын Революстуг тур чазактын хуралы болган. Чазактын башчы Хонин Тав Фаттын даргалаашкыны-биле болуп эртен хуралга Парияктен келген министр Чан Бун Клеминч вьетнам талазы-биле парияк човүлел хуралын чоруп турарын дугайында илетелин дыңаан.

Муруну Вьетнамын хосталгыч Национал фронтунуң төлөөчкүлери, ам Муруну Вьетнам Республиканын Революстуг тур чазактын төлөөчкүлери ажилын хурал дугайында дыңадынга эин деп үнелен көргөн.

Хуралдын кыркычылери Муруну Вьетнамын узугуңу демиселди шериг, экономика болгаш дипломатия талазы-биле соксаал чокка дегин турары дзон социалисттик туртарга, өске-даа чурттарын чазактарыга болгаш улустарына, чер кырынга тайбыл болгаш чөптү чорук дзон демиселгиз турар күштерге сеткил-сагыштын хамызыдан өөрүп четтергенин илгерилгел.

Муруну Вьетнам Республиканын Революстуг тур чазак хосталгыч Национал фронтунуң санаалдан кинген 10 чүлүң баулар нинти шиптирлешкенин үндөзүш. Муруну Вьетнамын айттырыны политикаг таарыштыр шиптирлешкени чедип алдырыга бодуну күзөлдөн база катан бадыткан, муруну-вьетнам улустун национал эрге-ажыктарын камгалаар дзон демиселди үргүлчүлээрине бодуну быжыт шиптирлешкени дугайын меделгел.

«Мөгүдээн», «чөгөнгөн»

НЬО-ДЖОК. (СЭТА). АКШ-тын президентин Р. Никсон даштын чурттага 12 хонукта чораш, Вашингтонга чалып келген. Р. Никсон Азия-нын чамдык чурттарына, а ол ишкан Румынига болгаш Англияга четкен.

Америк парлага Никсонун чоруктууунун баштайгы түнөөлөрүн ундуген. «Нью-Йорк таймс» солунун тайылбырлаачы Джеймс Рестонун санап турары болза, америк президентинин чоруктуууну кол айттырларын шиптирлешкенин арзагын «дизин таарымын орунга, харын политикаг болгаш пропагандичи бодалар»-биле негетинип келген болгаш Никсон колдуңу-да «пропаганда, чарал» кылып чоран.

«Сайгон өзү-чурмуң мактаан» дзон Никсонну тайылбырлаачы шүтүчүлээр.

Рестонун созу-биле алырга, америк президент «бюджет, үндүргүлөр, АКШ-тын соок-лаз миселдежешкенин» Вьетнама тайбынын тургузар арганы дилеп тымары болгаш чепсегеленишкенин джүрүшенин айттырлары-биле холбашкан «кол айттырлардан ойталаарын» күзөт.

Вьетнама тайбынын тургузарынын арзагын дилеп тымар талазы-биле моон соңгарга калды-даа идеяларын Никсон айттыла болгаш Муруну-Чон Азия-нын чурттарында «шпик демиселге холгарлаашкыны» талазы-биле АКШ-тын хүлээлгелди бадтыкан.

Уруглар аштап турар

ЛОНДОН. (СЭТА). Муруну-Африка Республикада бир миялдон ажыг африка уруглар аштап турар, а чөккү чылдарда балда оон-даа артык хорайтар. Ол дугайын Дурбанда аныкталыш-биле алырга, чоңун чөмөнчөлөгөн балдынын дугайында тускай илеткеде меделгел.

Натали университетинин чамында медицина шлозанын профессору Джон Рейд ол тускай илеткеди кыргып. Көдө черлерде олаа ар байлык ачылган илеткеде меделгел. Ашка холдуу чуртун африка чоку таваржып турар.

ВОЛХОВ БИЛЕ ВАХШ

Ол ийн хеминч аразы алды муң километр. Олар ийн амыг дилте: Волхов — Европада, Вахш — Азияда турар.

Волхов хем Россиянын соңу-барымы талазында Ленинград чамында агып чыдар. Даг хем Вахш — улуг хоорайлардан болгаш суурлардан бугаар туткан. Оол автору, техниктик сорук кыркычын эң көсүк орус инженер-энергетик Георгий Графтов турган. Волховка баштайгы орус гидроэлектростанциянын төлөвлелни ол 1911 чылда-ла ачылдып кылган. Ылчалаа-даа инженер патриоттук төлөвлелни хаан чазак хүлээвир барган.

Социалисттик революциянын тилээзинин соонда дөрт-ле ай болгонда, 1918 чылда январьда, Владимир Ильич Ленин төлөвлөлдө сонууруга болган. Волховка электростанциянын тударынын эржекот чугулааынын дугайын Ленин чугаалады деп. Совет күрүненин көсүк ажилчакчыды Сидович мендө дамчыткаа чүе деп, Графтов бодунун сактышкынына бижжон.

1918 чылдын январь 13-те Улус Комиссарларын Човүлел гидроэлектростанциянын тудар дугайында шиптирлеш хулаа ап, эржекот чугула хөреңгилерин берген. Ылчалаа-даа хамааты дайы, даштын интервенция шуту ажилдан кыриптер арганын бербон. Харын чүг-ле 1921 чылда, Владимир Ильич Лениннин даргалап турганын Күп-ажила болгаш Камгалаа Човүлел инженер Графтовунуң төлөвлелгине эгил кирер аргалыг болган. Акта-хөреңгиз чедилгенин турган анык республика баштайгы ээлчегде 6,5 миялдон алдын рубльди тускайлап берген. Эржекот чугула дериглерин, бирги ээл-

чегде турбиналарын, даштыкыдан садип ап эгелдөөн СССР ышан мидит турбиналарын будур-бейи турган.

Бир эвес бистин үелестин техникамы-биле деңизге чүве болза, баштайгы ГЭС-ти бөдүн арга-биле тудуп турган. Кол нургулайында хол-биле ажилдап турган. Чер казыкчылары, тудукчулар колдууңуа тур үенин ажилчакчылары, чоңуру мергежил чок, нургулайында-ла үкүк-биктик билбес кижилер турган. Каш-ла санымг специалистер, шипенерлер, техниктер ачылдып турган.

Совет чурт адым турган. Волхов станциянын тудукчулары баркытарга, майтынарга, чер бажычарга чурттан чоран. А ажил союда удур өөренир, Бижик билбес чорукту узуткаарын курстарына чүткүлдүт өөренип, бир-ле дугаарында үжүк-бижик барзанын мынан көргөн-нер.

1926 чылда Волхов ГЭС ачылгалга кырып, Ленинградга энергияны берген. Станциянын өндүр улуг сорук кыркычын Владимир Ильич Ленин гидроэлектростанцияны ачылгалга кырылган үезинде чедир чурттаган барганын харааландыг болган. Баштайгы совет гидроэлектростанциян күчүзү чүг-ле 56 муң киловатт болган. Ылчалаа-даа ол үенин күчүзү станцияны турган.

Волхов тудуу СССР-ге электрificationгенин эгелдөөн дөмдө болган. Чаа-ча ГЭС-терин болгаш ГЭС-терин тудар, бүгү Россияны электрificationгенин ленинчи планга амыдыралга боттандыр дзон бугу чуртка тарап чоруткан специалист кадрлар харын агаа өзүп, доруккан. Совет энергетиканын эге баштайгы кижилерин оон соонда Днепрге, Волгага, Сибирге көрүп болуп турган. Делегейге эң-не улуг эл Братсктин гидроэлектростанциянын тудуу үндүргөн кижилерин аразында база ажил-чорудулганы Волховка эгелдөөн хоочун кижилер ачылдып турган болгаш.

Вахшта Нурек ГЭС-ти алдан чылдарын эге-

зине тудуп эгелдөөн. А мидит болгонда ону Волховтун союда доргон чыг эржекте тудуу эгелдөөн ол-дур. Нурек ГЭС Волховту ышаш 30 электростанцияга дон күштүг. Оон күчүзү ийн миялдон чедир чок муң киловатт.

Вахш — Пянджикент агып кырген даг хем, Оон узун дурту 700 кире километр. Киргизиянын дайымы кызааында шурап баткан ол хем муруну талаан. Таджикистанын черлеринде угулган. Ол хемин солазай таламы эринде чедир чөзбө беш километр чедир калык беш бурунгу десеп черлер бар. Ол боду бүткен чаданын нинти узун дурту 110 километрден бие-де амыг. Ол болза Вахш шынаазын деп чер, Совет Эвилелгине эң-не чымыг шынаазынын бир-ээли ол. Аңаа үргүзүчү хунзирек турар болгаш чалы шоолуг чарбас.

Вахш шынаазынын десептерин машина-биле сугтар чорук 800 муң гектар черге ховен, тараа, нотаа, бажык култураларын, садтар, вино-градниктер өстүрер арганы берген. Шынааар-нын пидустууларды хоорайлары Курган-Тюбе, Казиннабад, Нурек харын ол мычтар көсүк келген.

Вахш шынаазында ам 300 муң ажыг чуртаткы чурттан турар.

Нурек ГЭС Вахш шынаазында, а ол ишкан Таджикистанын болгаш Узбекистанын еске-ла шынаазында ам-да миялдон гектар анык чылдар чедир турар.

Нурек ГЭС-ти тудары-биле холбашыг ажилдарын хөмчөөн билки алып төздө, топ планын билки 310 метр черлерин тургузгалга-де чедир. Чылда ормузда-биле электростанция ачылдып үндүрүр 11,2 мияллар киловатт-шак болуп. Революция мурундагы бүгү Россияга ачылдып үндүрүп турган электростанциядан бе-ани ол дыка хой-дур.

Чокотка чаа ол тудуга чоран мен. Вахште элетилин кырген даг сүдүрлөндө тудуу тодаргай көстүп чыдар болду. Хамыктын мурунда кодурут чыл санын краннар көстүр, олар-

нын согуунары соксаал чок шимчеп турар. 25 тоннагын «Белазар» колонналары шуужун-ла турар. Күчүзүг эжектарлар дагжар. Баштайгы көргө турдуга кижилер эжектар кылдып сакылар. Оларын машиналар болгаш механизмер ачылган турары ол болган. Волховка мидит язымыг балдаа көзүлөс турган болбай ан. Мында профессорлар база мырнай өске болуп ийн. Чер казыкчылары чок, илчалаа-даа аажок улуг чүг-ле машиналарын башка-рымчылары, электрители, казыкчылар бар.

Нуректин тудукчулары — чаа ниятлелдиг кижилер-дир. Ортуму школарын, тускай өөр-недиге черлерин дооскан аныктар-дир. Тудуг-да — сес чүе ажыг инженерлер. Ажилчын-нарын аразында бот-өөрөдөгелер студенттер, Душанбенин политехниктиг институтунун, Москванын дээди өөрөдиге черлеринин дынакчы-лары кайы хой. Тудуп турар электростанцияга кадрлар белеткээр бодуну техникуму Нуректе база бар.

Чөзбө ийн националдык эр болгаш хөрөөжө кижилер Нурек ГЭС-ти тудуп турар. Олар нур-шут чараш хоорайнын тургускан болгаш чач-гыс аай өгүлө болуп чурттан турарлар. Ол хоорай колдуңуна дөрт кыз бажычардан тур-густунган, олар чурттаарына кончуг эгит. Эң эки бажычары — Културга ордуу, школар, университетке матанарын. Волховтун ажилчын-нары мындыг амыдырал дугайын, мындыг тур-тала черлеринин болгаш мындыг културанын дугайын күзөп билип шынааы турганар.

Вахшта Нурек ГЭС ол шалым кемде баштай-гы электростанция эвес, илчалаажык соолугу база эвес. Нуректен сөзөп километр өрүлдүр улуг, 3,2 мияллон киловатт күчүзүг Рогунун гидроэлектростанциянын база тудар. Ажилчын-нарын болгаш инженерлерин бо-ла коллек-тивин Нурек ГЭС-ти тудуу дооскап, ону барып тудулар.

Волховтан Вахш чедир орук — социалисттик

«Коммунизм дээрге Совет эрге-чагыргага бүгү чуртту электрificationгенин каттыштырганы ол болур» (В. И. Ленин).

энергетиканын оруу-дур. Ол орук чинч эвес эр-тиген, илчалаа-даа улуг тилелелер-биле де-мелеттиген. Совет эрге-чагыргагын догуулаш-кынын чүлгө баштайгы 50 чымын дургу-зунда билин чуртту электростанция бүтүрү 2 мияллар киловатт-шактан 545 мияллар чедир өскөн, а 1969 чылда 640 мияллар киловатт-шак чедир. Волхов ГЭС-ти 54 муң киловатт кү-чүзүг кылдыр төлөвлөдөн турган болза, ам СССР-де чөзбө ажыг электростанция түс бүр-үзүде мияллон ажыг киловатт күчүзүг. А сон-даа улуг күчүзүгүлү база бар болуп ийн: При-депросткин — 2,4 мияллон — киловатт, Вол-ганын Ленин аттыг станция — 2,3 мияллон ки-ловатт, Волганын СЭКП XXII сөздөлдө аттыг станция — 2,5 мияллон киловатт, Братскинин — 4 мияллон киловатт күчүзүг болгаш.

Электростанция бүтүрүр мөөнөзөр чорук совет энергетиканын озагай дөмдө азартан. Бүгү Совет чуртту электрificationгенин дугайында ленинчи номиналдарын боттандыр дзон бежен чыл ажилдын дургузунда озага-биле болгаш суг күжү-биле ажилдаар электростанцияларга чергелештир энергетиканын чаа адыры — атом күжү-биле ажилдаар электростанциялар тыптып келген.

Совет электростанция чүлгө СССР-нин үлөт-дүрүн, транспорттун, көзө ажил-аттыгын, хоорайларын болгаш суурларын хандырып турар эвес болуп ийн. Электростанцияны даштыкы-ге база үлдүрүп турар. Совет станцияларын энергияны амы-душа социалисттик чурттарга — Польшага, Чехословакияга, Венгрияга, Герман-демократия Республикага барын турар. Ленин-нин чатыглары күсүт

